

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/1/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8123206507
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 03. 2026
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandrává
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2026:8123206507.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandrávej a členiek senátu JUDr. Elišky Har Tzvi a JUDr. Moniky Tobiašovej, v spore žalobcu F. U., narodeného X.X.XXXX, bytom T. XX, XXX XX F., zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom so sídlom Jesenná 8, 080 05 Prešov, IČO: 37 941 623, proti žalovanému Mesto Prešov, so sídlom Hlavná 73, 080 01 Prešov, IČO: 327 646, zastúpeného JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, IČO: 35 519 193, v konaní o náhradu za vecné bremeno, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 16C/52/2023-155 z 13.05.2025, takto

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok.
- II. Žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Žalobou podanou 29.6.2012 sa žalobca domáhal náhrady za vecné bremeno zo strany žalovaného a navrhol, aby súd po vynesení medzitýmného rozsudku pokračoval v konaní tak, že ustanoví znalca na vypracovanie posudku za účelom určenia hodnoty vecného bremena a zaviazal žalovaného na zaplatenie náhrady za vecné bremeno určenej znaleckým dokazovaním a priznal mu náhradu trov konania. V žalobe uviedol, že je výlučným vlastníkom pozemkov evidovaných na LV č. XXXXX, kat. úz. F., pričom na niektorých z nich sa nachádza prístupná verejná vnútrobloková zeleň spolu o výmere 7.321 m². Išlo o parcely reg. O. I.. XXXX/X, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX, XXXX/XX a XXXX/XX, všetky druhu ostatné plochy, pričom podľa žalobcu sú splnené zákonné dôvody na vznik vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 66/2009 Z. z.“).

2. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) uznesením č. k. 16C/52/2023-75 zo 14.5.2024 pripustil zmenu žaloby navrhovanú podaniami zo 17.9.2014 a 30.1.2018 v spojení so zmenou žaloby prezentovanou na pojednávaní 16.4.2024, ktorá spočívala v podstatnej zmene rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe, a síce, že predmetom konania je náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemkom evidovaným na LV č. XXXX k. ú. A. Q., parcela registra „C“ č. XXXX/X o výmere 11.252 m² - zastavaná plocha a nádvorie a parcela č. XXXX/X o výmere 44 m² - zastavaná plocha a nádvorie s tým, že navrhovaný petit znel na zaplatenie sumy 552.862,75 € s prísl. (I. výrok), zároveň na zaplatenie sumy 280,08 € za každý deň odo dňa 1.12.2017 do dňa právoplatnosti rozsudku spolu s 9% ročným úrokom z omeškania z tejto sumy odo dňa 1.12.2017 do zaplatenia (II. výrok) a na zaplatenie sumy 51.114,40 € polročne vždy po uplynutí kalendárneho polroka (III. výrok), eventuálne na zaplatenie sumy 306.686,40 € s prísl. (I. výrok), na zaplatenie sumy 280,08 € za každý deň odo dňa 31.1.2018 do dňa právoplatnosti rozsudku spolu s 9% ročným úrokom z omeškania z tejto sumy odo dňa 1.12.2017

do zaplattenia a zároveň na zaplattenie náhrady za vecné bremeno podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. - právo stavby - cesty na pozemku C-KN č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 11.296 m², nachádzajúcim sa v k. ú. A. Q., zapísanom na LV č. XXXX, v prospech každého vlastníka stavby Z-XXXX/XXXX, vo výške 2.120.000 € spolu s 9% ročným úrokom z omeškania od 2.7.2009 do zaplattenia.

3. Okresný súd Prešov napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Súd žalobu zamieta.

II. Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

4. Vo vzťahu k meritu veci súd aplikoval ustanovenia čl. 20 ods. 1 až 4 Ústavy SR; § 3 ods. 1; § 39; § 100 ods. 1; § 101; § 112; § 123; § 124; § 128 ods. 1 a 2; § 151n ods. 1, 2; § 151o ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“); § 1 ods. 1; § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z. z.; o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1; § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

5. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca vedel, že bude obmedzený na svojich vlastníckych právach, pretože predmetné pozemky predstavovali zastavané plochy a nádvorie, ako právny nástupca predchádzajúcich vlastníkov chcel byť (vzhľadom na vedomosť o reálnom stave pozemkov) na svojich vlastníckych právach obmedzený, pretože mu bolo (muselo byť) zrejmé, že tieto pozemky sú vo faktickom stave, v akom sa nachádzajú, nepoužiteľné napr. na výstavbu a pod. Uvedené obmedzenie mohlo a malo byť zohľadnené v kúpnej cene. Žalobca vstúpil do práv svojho právneho predchodcu, pričom v danom prípade ide o vecné právo, pričom nadobúdateľ nemohol predpokladať, že jeho vlastníckeho právo bude väčšie, než jeho právneho predchodcu. Súd ustálil, že dochádza k uplatňovaniu práva v rozpore s dobrými mravmi, je teda v princípe jedno, či ide o potenciálny nárok z bezdôvodného obohatenia, resp. z vecného bremena. Zneužitie práva nemôže byť predmetom dokazovania ako právny inštitút. Skutkový stav, ktorý je výsledkom dokazovania, až následne po svojom ustálení môže byť právne vyhodnotený tak, že skutková podstata zneužitia práva bola naplnená. Záver o naplnení skutkovej podstaty zneužitia práva je výsledkom právneho hodnotenia ustáleného skutkového stavu (porovnaj uznesenie ÚS SR č. k. III. ÚS 357/2016-16 zo 7. júna 2016). Zo zisteného skutkového stavu možno uzavrieť, že na jednej strane vlastnícke právo žalobcovi svedčí, avšak na strane druhej treba povedať, že nie je vylúčené ani zneužívanie tohto vlastníckeho práva, k čomu podľa názoru súdu dochádza aj v prejednávanom spore. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že zásada súladu výkonu práv s dobrými mravmi predstavuje významný princíp, ktorý v odôvodnených prípadoch dovoľuje zmierňovať tvrdosť zákona a dáva súdu priestor na uplatnenie pravidiel slušnosti, keďže konanie proti dobrým mravom je konaním protiprávnym (nález ÚS ČR sp. zn. IV. ÚS 1735/07 z 21. októbra 2008). Špekulatívne nadobúdanie vlastníckeho práva len za účelom vytvárania zisku v dôsledku právnych rezídií z minulosti nemôže podľa názoru súdu obstáť. Poskytnutím právnej ochrany takémuto konaniu by bezpochyby dochádzalo k rozkladu konceptu dobrých mravov, čo je neprípustné, v tejto súvislosti súd citoval z rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci Liselotte Hauer proti Land Rheinland-Pfalz z 13.12.1979, rozsudku NS ČR sp. zn. 23Cdo/430/2017 zo 16.7.2018, rozhodnutie ESLP vo veci sťažnosti sp. zn. XXXX/XX z 25.7.2019 vo veci sťažovateľa F. U. proti X., ktorá bola jednomyselne vyhlásená za neprípustnú. V tomto rozhodnutí je okrem iného uvedené, že sťažovateľ systematicky získaval právne tituly k množstvu pozemkov v meste F. a jeho okolí, na ktorých boli postavené budovy, cesty a iné stavby zriadené pred zmenami v roku 1989, za týchto okolností nemožno tvrdiť, že sťažovateľ uplatňoval niečo iné ako špekulatívne súkromnoprávne nároky bez legitímnej dôvery podľa článku 1 Protokolu č. 1 o svojom úspechu. Z tohto dôvodu nedisponoval nijakým „vlastníctvom“ chráneným týmto ustanovením.

6. Primárne sa súd zaoberal námietkou premlčania vznesenou žalovaným, pričom ustálil, že na právny vzťah medzi stranami sporu sa aplikuje zákon č. 66/2009 Z. z., pri ktorom treba poukázať na ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, podľa ktorej peňažná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom je jednorazová, nemajúca charakter opakujúceho sa plnenia a premlčuje sa v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť dňom účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. 1.7.2009, a v prípade neprerušenia jej plynutia (napr. v dôsledku uplatnenia práva na súde) uplynula dňom 1.7.2012. Súd prvej inštancie citoval zhrnutie uvedené v rozhodnutí NS SR sp. zn. 3Obdo/2/2023 z 29.2.2024 (m. m. R 73/2016), ktoré vo svojich rozhodnutiach aproboval aj

Ústavný súd SR. Pôvodná žaloba síce bola podaná už 29.6.2012, avšak žalobca podaním doručeným 19.9.2014 uplatnil úplne iný nárok (vzťahujúci sa k iným pozemkom), než bol nárok, ktorý uplatnil pôvodnou žalobou, súd toto podanie vyhodnotil ako zmenu žaloby podľa § 140 ods. 1 a 2 CSP. Zákon č. 66/2009 Z. z. nadobudol účinnosť 1.7.2009 a keďže náhrada za zákonné vecné bremeno je nepochybne jednorazovou a na uplatnený nárok sa vzťahuje všeobecná trojročná premlčacia doba, žalobca si svoj nárok zmenou žaloby z 19.9.2014 neuplatnil včas. Záver o premlčaní nie je spôsobilé zmeniť ani prípadné zohľadnenie prerušenia plynutia premlčacej doby začatým konaním vo veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 13C/133/2012 ohľadom nároku na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom vo vzťahu k pozemkom parc. KN C č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 11.296 m² (neskôr rozdelená na parc. KN C č. XXXX/X a č. XXXX/X), kde žaloba bola podaná 29.6.2012, keďže táto bola podaním doručeným súdu 16.10.2012 vzatá späť a následne bolo konanie uznesením č. k. 13C/133/2012-12 z 19.10.2012, právoplatným dňa 10.11.2012, zastavené.

7. Súd sa stotožnil s argumentáciou žalovaného, že žalobca v konaní riadne nepokračoval. Právnym dôvodom spočívania plynutia premlčacej doby je podľa § 112 Občianskeho zákonníka podanie žaloby na súd, pričom na to, aby premlčacia doba spočívala, musia byť splnené dva predpoklady - nielen uplatnenie práva na súde, ale aj riadne pokračovanie v konaní. Ak by aj súd pripustil, že žalobca uplatnil svoje právo na súde pred uplynutím trojročnej premlčacej lehoty (dva dni pred uplynutím všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty), tak v konaní riadne nepokračoval (ani v konaní sp. zn. 11C/133/2012, ani v konaní sp. zn. 13C/133/2012). Na výzvu súdu na doplnenie a opravu žaloby, realizovanú uznesením zo 7.9.2012, doručeným 28.9.2012, reagoval až podaním doručeným 19.9.2014, t. j. cca. takmer po uplynutí dvoch rokov a počas tohto obdobia premlčacia doba nespočívala, ale plynula ďalej aj počas súdneho konania. Prvé podanie nasledujúce po doručení predmetnej výzvy na doplnenie a opravu žaloby bolo podanie žalobcu z 15.10.2012, doručené 16.10.2012, ktorým nereagoval na výzvu súdu, iba žiadal o prerušenie konania. Už aj skutočnosť, že najbližšie podanie od doručenia výzvy na doplnenie žaloby súdu doručil s meškáním ôsmich dní (keďže lehota na opravu a doplnenie žaloby mu uplynula 8.10.2012), odôvodňuje záver o tom, že žalobca riadne nepokračoval v konaní a tak premlčacia doba nespočívala, ale plynula ďalej, v dôsledku čoho sa nárok žalobcu premlčal. Žaloba, resp. neúplné podanie, bolo súdu doručené iba dva dni pred uplynutím všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty a pokiaľ by k tomu súd pripočítal osem dní riadneho nepokračovania v konaní, sčítaním týchto lehôt by takisto uplynula všeobecná trojročná premlčacia lehota. Keby súd aj pripustil, že nárok bol uplatnený včas, žalobca v konaní riadne nepokračoval, preto aj z tohto dôvodu je jeho nárok premlčaný.

8. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania a s poukazom na citované právne predpisy dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná, keďže žalovaný vzniesol námietku premlčania, preto žalobu v celom rozsahu zamietol. S poukazom na zásadu hospodárnosti konania a procesnej ekonómie súd už nepovažoval za potrebné zaoberať sa ďalšími dôvodmi, pre ktoré žalovaný považoval nárok žalobcu za nedôvodný (konanie v rozpore s dobrými mravmi), resp. pre ktoré žalobca považoval svoj nárok za dôvodný (predovšetkým, že by malo ísť o opakované plnenia). Súd považoval za dôležité uviesť, že žalobca podal námietku zaujatosti voči konajúcemu sudcovi v deň pojednávania len s cieľom zmariť vyhlásenie meritórneho rozhodnutia, pričom o doposiaľ ostatnom rozsudku vo veci tunajšieho súdu vedenej pod sp. zn. 8C/161/2011 vedel v dostatočnom predstihu pred termínom pojednávania v tejto veci, t. j. 13.5.2025.

9. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol žalobca v celom rozsahu z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), c), f), h) CSP. Žalobca má za to, že súd nesprávnym procesným postupom porušil jeho právo na spravodlivý proces, keďže napadnutý rozsudok sa ani nepokúsil vysporiadať s kľúčovými otázkami, a síce vadou konania, ktorá spočíva v skutočnosti, že súd nezákonným postupom pri vystavovaní potvrdení o prijatí jednotlivých podaní vytvoril stav (tým, že na potvrdeniach namiesto skutočného počtu príloh podaní uviedol len „zv.“), že súd ani žalobca nemôže preukázať, koľko príloh mala žaloba s prideleným č. k. 11C/133/2012 a koľko príloh mala žaloba s prideleným č. k. 13C/133/2012, čo malo za následok následnú nesprávnú aplikáciu § 112 OZ a tvrdené premlčanie nároku s odôvodnením, že žalobca sa v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/133/2012 domáhal náhrady za vecné bremeno k pozemkom zapísaným na LV č. XXXXX kat. úz. F. a z dôvodu zmeny žaloby zo dňa 19.9.2014, keď zmenil svoj nárok na náhradu za vecné bremeno k pozemku zapísanému na LV č. XXXX, kat. úz. A. Q., je jeho nárok premlčaný. Súd prvej inštancie postupoval svojvoľne keď nezobral na zreteľ podanie ústavnej sťažnosti zo strany žalobcu dňa 16.11.2012, ktorú ústavný súd prejednával v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 12/2013, ktorej prílohou bola aj žaloba z 29.6.2012

s troma prílohami, týkajúca sa nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. A. Q.. Vyššie uvedený postup súdu predstavuje vadu konania a zároveň došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku.

10. Ďalej žalobca namietal nesprávne právne posúdenie veci, čo do charakteru náhrady za zákonné vecné bremeno. Súd prvej inštancie vyslovil právny záver, že náhrada za zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 je jednorazová a právo na ňu vzniklo dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (teda 1.7.2009). Tento právny záver je označovaný za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Je však bez pochybností, že právne závery nálezu ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 42/2015 z 12.10.2016 súdu otvárajú výkladové možnosti vo vzťahu k charakteru náhrady, kedy s ohľadom na tento plenárny nález nemožno vylúčiť ani iný spôsob náhrady najmä tam, kde zákony upravujúce zákonné vecné bremená náhradu za vznik práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a ich formu neupravujú vôbec, ako je to aj v prípade zákona č. 66/2009 Z. z. (či iných). V konkrétnostiach prejednávanej veci konajúcejmu súdu nič nebráni, aby za použitia analógie mohol bez obáv o dodržanie, resp. zachovanie ústavnosti a zákonnosti svojho postupu s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti, ako aj ostatné princípy, na ktorých CSP spočíva, vo veci rozhodnúť za dodržania rozumného usporiadania vzťahov medzi sporovými stranami tak, ako to predpokladá čl. 4 (2) CSP, a teda použiť iný spôsob náhrady, a síce prostredníctvom opakovaných plnení. Na uvedenú skutočnosť recentne upozornil aj samotný ÚS SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 289/2025 zo 7.5.2025. Podľa žalobcu môže byť náhrada za zákonné vecné bremeno v prejednávanej právnej veci priznaná ako opakovaná, pričom právo na ňu v konkrétnostiach prejednávanej veci vzniká samostatne za každý deň trvania zákonného vecného bremena. Vecné bremená, ktoré vznikajú zo zákona, majú rôzny právny režim. To, čo platí pre vecné bremeno podľa jedného zákona, nemusí platiť pre vecné bremená podľa iných zákonov, na túto skutočnosť poukázal aj ÚS SR v náleze PL. ÚS 42/2015, obdobne tiež ÚS SR v náleze vo veci sp. zn. III. ÚS 237/2009, ktorých závery boli prednedávnom potvrdené ako stále aktuálne v uznesení ÚS SR sp. zn. I. ÚS 289/2025 zo 7.5.2025, je tak zrejmé, že ústava nebráni tomu, aby bola náhrada za zákonné vecné bremeno (ktorá je len jedným z druhov náhrady za obmedzenie vlastníctva) poskytnutá opakovane. Nesprávne právne posúdenie veci videl žalobca aj v tom, že jeho nárok nie je premlčaný, keďže žalobu podal v lehote 3 rokov odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. a riadne pokračoval v konaní, v dôsledku čoho premlčacia doba spočívala a na vec sa aplikoval § 122 OZ. Vo vzťahu k výkladu „počítania dní“ zo strany súdu žalobca uvádza, že je svojvoľné a v rozpore so zákonom, pretože pokiaľ by Občiansky zákonník alebo (vtedy platný) Občiansky súdny poriadok sledovali zámer, že v prípade nedodržania súdom stanovenej lehoty na doplnenie podania nastáva zánik prerušenia plynutia premlčania práva uplatneného na súde, mala byť v nich táto skutočnosť výslovne alebo aspoň dostatočne jasne vyjadrená, ako je to v súčasnosti napr. v § 128 (3) CSP, avšak ak takáto úprava v Občianskom zákonníku a ani Občianskom súdnom poriadku nie je, nemôže byť interpretovaná v neprospech strany, teda spôsobom zhoršujúcim jej procesné postavenie. V ďalšom citoval z rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21Cdo/735/2014 z 29.1.2015; sp. zn. 26Cdo/4802/2010 z 26.4.2012; sp. zn. 28Cdo/3573/2020 z 23.2.2021. Je zrejmé, že premlčacia doba v prejednávanej veci prestala plynúť podaním žaloby 29.6.2012. Právny záver súdu prvej inštancie o tom, že žalobca v konaní riadne nepokračoval je nesprávny, pretože je zrejmé, že žalobca svoje podanie (žalobu) doplnil tak, že o nej bolo možné konať, a teda nastala fikcia, že žaloba bola bez väd už od jej podania. Žalobca svojimi procesnými úkonmi nebránil náležitému priebehu konania a meritórnemu rozhodnutiu veci, pretože jeho snahu docieľiť, aby v konaní konal zákonný sudca nemožno hodnotiť ako snahu o bránenie súdu v konaní.

11. Ďalej namietal, že vo veci opätovne koná nezákonný sudca, U.. P. T., F., ktorý sa sudcom v prejednávanej veci stal na základe opatrenia predsedu Okresného súdu Prešov sp. zn. 1 X. XXX/XXXX z 19.3.2025 tak, že vec bola odňatá sudkyňi U.. P. X. a „náhodným výberom“ z celkového počtu 1 pridelená U.. T.. V prejednávanej veci sa absolútne bezprecedentným spôsobom narába s inštitútom zákonného sudcu, a to vinou predsedu Okresného súdu Prešov, ktorý sudcov zjavne prerozdeľuje ako sa mu chce a ako mu je vhod. S poukazom na vyššie uvedené je (opätovne) zrejmé, že v prejednávanej veci koná nezákonný sudca, keďže súd prvej inštancie nekonal v súlade s vysloveným príkazom odvolacieho súdu, keď síce vec po jej vrátení prideliť náhodným výberom prostredníctvom generátora v podateľni Okresného súdu Prešov U.. X., ktorej však následne arbitrárne a nepreskúmateľne vec odňal a „náhodne“ prideliť priamo U.. T.. V konaní tak opätovne platí, že koná sudca, ktorého nemožno označiť za zákonného.

12. Žalobca namietal, že jeho konanie nie je v rozpore s dobrými mravmi. Podľa žalobcu domáhanie sa práva na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva nie je možné kvalifikovať ako zneužitie vlastníckeho práva, či výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pretože žalobca sa domáha iba toho, čo mu právom patrí. Podľa čl. 2 (3) ústavy platí, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané. Nadobudnutie vlastníctva k pozemkom zastavaným stavbami nie je zakázané a nie je zneužitím práva, pričom vedomosť žalobcu, že pozemky sú zastavané nemá vplyv na existenciu nárokov plynúcich z obmedzenia vlastníckeho práva - z objektívneho hmotného práva, pretože tieto nároky sa vo všeobecnosti spájajú s vlastníctvom nehnuteľností bez ohľadu na osobu vlastníka a spôsob nadobudnutia nehnuteľnosti. Tak ako si svoj nárok uplatnil žalobca, tak si ho mohol uplatniť aj hociktorý iný vlastník, resp. právny predchodca žalobcu, pokiaľ by svoj majetok nescudzil. Výkon práva, ktoré určitému subjektu právneho vzťahu priznáva objektívne právo, sleduje uskutočnenie cieľa sledovaného právnou normou; takýto výkon práva zásadne vylučuje protiprávnosť, lebo ten istý stav nemôže byť súčasne stavom právnym i protiprávnym. Výkon práva s takýmito znakmi nemôže byť v zásade v rozpore s dobrými mravmi, a to ani vtedy, ak jeho možným vedľajším dôsledkom je určitý majetkový postih účastníka na druhej strane záväzkového právneho vzťahu. Ustanovenie § 3 (1) OZ má v oblasti občianskeho práva len interpretačný a aplikačný dosah. Nemožno ním konštituovať dosiaľ neexistujúce práva a povinnosti a už v žiadnom prípade nemôže byť aplikované v priamom rozpore s konkrétnym ustanovením OZ alebo iného zákona. Podľa názoru žalobcu tak jeho nárok uplatnený žalobou nemožno považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Skutočnosť, že žalobca vedel o faktickom stave pozemku, že tento je (podľa súdu prvej inštancie) nepoužiteľný na iné účely, nemá a ani nemôže mať žiadne opodstatnenie pri posudzovaní uplatneného právneho nároku. Pozemok v prejednávanej veci (podľa § 2 zákona č. 66/2009 Z. z.) je použiteľný pri vysporiadaní vlastníctva medzi žalobcom a žalovaným cez inštitút zámennej zmluvy (pričom zákon predpokladá náhradný pozemok v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu ako pred zastavaním), čo pro futuro samé o sebe znamená, že kúpa takéhoto pozemku predstavuje solídnu investíciu s pomerne vysokým predpokladom jej zveľadenia (s poukazom na rast cien pozemkov naprieč SR).

13. Žalobca má za to, že súd prvej inštancie pochybil aj pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania. Súd totižto nezobral do úvahy (a v napadnutom rozsudku sa ani len nepozastavil) nad možnosťou aplikácie § 257 CSP, resp. nad tým, či v prejednávanej veci existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by bolo možné výnimočne nepriznať náhradu trov konania. V tejto časti je teda napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Súd prvej inštancie mohol a mal dôjsť k záveru, že v konaní existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, ako napríklad skutočnosť, že žalobcovi nemožno pričítať vinu na nezákonnom postupe súdu pri prideľovaní spisovej značky napadnutého rozsudku; že žalobca podal žalobu v premlčacej dobe; že judikatúra súdov sa v otázke náhrady za vecné bremeno počas súdneho konania vyvíjala a žalobca sa pri podávaní žaloby mohol spoliehať, že jeho žaloba bude úspešná; že súd prvej inštancie nezobral na zreteľ majetkové pomery strán sporu, kde na jednej strane vystupuje fyzická osoba, zatiaľ čo na druhej verejnoprávny subjekt, pričom ide o konanie s vysokou hodnotou sporu; že v konaní konal nezákonný sudca, čo celé konanie neúmerne predĺžilo a zároveň s poukazom na trovy konania neúmerne predražilo, avšak nejde o skutočnosť, ktorú by bolo možné pričítať žalobcovi. Za absolútne nepráve, nespravodlivé a svojvoľné je potrebné považovať rozhodnutie súdu o tom, že žalovanému priznáva aj trovy dovolacieho konania, v ktorom sa žalobca konečne po 11 rokoch domohol vyslovenia, že vo veci koná nezákonný sudca. Súd prvej inštancie zrejme opomenul skutočnosť, že dovolací súd dvakrát zrušil predchádzajúce rozhodnutia vo veci práve z dôvodu, že súdy sa nezaoberali námietkou žalobcu o nezákonnom sudcovi, resp. priamo z dôvodu, že vo veci konal nezákonný sudca, pričom takéto rozhodnutia sú spojené s tým, že Najvyšší súd SR pri zistení takto závažnej procesnej vady sa už ďalej nezaobrá meritórnym posúdením dovolania. Žalobca navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe vyhovie, prípadne, aby ho zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. K odvolaniu pripojil uznesenie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 289/2025 zo 7.5.2025.

14. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že odmieta odvoláciu argumentáciu žalobcu ako zjavne účelovú a nakoniec aj nepravdivú. Žalobca žalobou doručenou súdu 29.6.2012 o 13:48:31 hod. žiadal určiť, že mu patrí náhrada za vecné bremeno zo strany žalovaného. V žalobe uviedol a špecifikoval parcely, ku ktorým malo vzniknúť vecné bremeno a ktoré všetky boli zapísané na LV č. XXXXX, k. ú. F., zároveň predložil listinné dôkazy preukazujúce skutkové tvrdenia, že je vlastníkom parciel zapísaných na LV č. XXXXX, k. ú. F.. V súdnom spise na č. I. 7 je potvrdenie o prijatí žaloby XX.X.XXXX o 13:48:31 hod. Na č. I. 11 súdneho spisu je úradný záznam o nazretí do súdneho spisu a vyhotovení fotokópií, z ktorého vyplýva, že osobne žalobca bol 4.7.2012 (t. j. piaty deň po podaní žaloby) nahliadnuť do

súdneho spisu, a zároveň mu boli vyhotovené fotokópie zo súdneho spisu. Na č. l. 12 súdneho spisu je úradný záznam o nazretí do súdneho spisu a vyhotovení fotokópií, z ktorého vyplýva, že žalobcom bol splnomocnený U. F. k nahliadnutiu do spisu v neobmedzenom počte v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov sp. zn. 11C/133/2012 a bol splnomocnený k vyhotoveniu a prevzatíu kópií zo spisu podľa jeho uváženia. Žalobcom splnomocnená osoba 13.7.2012 (14 dní po podaní žaloby) nazrela do spisu a nechala si vyhotoviť fotokópie. Žalobca bol uznesením zo 7.9.2012, č. k. 11C/133/2012-15 vyzvaný, aby podanú žalobu v lehote 10 dní doplnil a opravil. Žalobca si uvedenú výzvu prevzal dňa 28.9.2012 a na uvedenú výzvu nereagoval a vady žaloby v lehote určenej súdom neodstránil. Argumentácia žalobcu, že bol postupom súdu uvedený do omylu a bolo mu odňaté právo na spravodlivý proces je nedôvodná a v rozpore s listinnými dôkazmi, tak ako to vyplýva z úradných záznamov zo 4.7.2012 a 13.7.2012. Žalobca okrem iného namieta, že v čase nadobudnutia pozemku v roku 2004 nemohol predpokladať, že bude obmedzený zákonným vecným bremenom. Uvedené tvrdenie je zavádzajúce, pretože v čase nadobudnutia pozemku už na ňom dlhé roky boli postavené stavby. Vo vzťahu k forme náhrady za zákonné vecné bremeno súd prvej inštancie správne poukázal na závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/102/2022 z 31.5.2023, na zhrňujúce závery vyplývajúce z rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Obdo/2/2023 z 29.2.2024 s konštatovaním, že primeraná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutým podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. má povahu jednorazovej náhrady, na ktorú vzniklo právo dňom účinnosti daného zákona, a to navyše tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona. Vo vzťahu k požiadavke rozhodnúť o určení formou medzitémneho rozsudku je dôvodné poukázať na ustanovenie § 152 OSP (účinné v čase podania žaloby). Medzitémnym rozsudkom súd totiž rozhoduje o právnom základe veci, ktorým sa vyjadruje k tomu, či žalobca má vôbec na požadované plnenie právo a v akom rozsahu. Základom veci sa rozumie posúdenie všetkých otázok, ktoré vyplývajú z uplatneného nároku, s výnimkou okolností, ktoré sa týkajú len výšky nároku (NS ČR sp. zn. 22Cdo/2957/2009 z 31.5.2011).

15. Žalovaný ďalej konštatuje, že zrejme žalobca pri uplatňovaní obdobných nárokov, ako je to v posudzovanej veci, patrí na Slovensku k výnimke, o ktorej ESLP vo svojom rozhodnutí uviedol, že v posudzovanej veci uplatňoval „špekulatívne súkromnoprávne občianskoprávne nároky bez legitímnej dôvery v zmysle článku 1 protokolu č. 1.“ Nie je žiaden rozumný dôvod, aby aj v posudzovanej veci nebolo konštatované, že žalobca uplatňuje špekulatívny súkromnoprávny občiansky nárok a to nielen vzhľadom na spôsob nadobudnutia nehnuteľnosti, ktorá je predmetom konania, ale aj nadobúdanie nehnuteľností, ktoré sú zastavané verejnospesnými stavbami a následne uplatňovanie špekulatívnych súkromnoprávnych občianskoprávnych nárokov v desiatkach súdnych konaní. Žalobcovi vonkoncom nejde o rozumné usporiadanie vlastníckych vzťahov medzi ním a mestom, ale zásadne o špekulatívny súkromnoprávny občiansky nárok. Žalovaná strana mala záujem odkúpiť od žalobcu parcely č. KN C-XXXX/1, XXXX/X zapísané na LV č. XXXX, k. ú. A. Q., za cenu v súlade so znaleckým posudkom. K prevodu neprišlo, pretože žalobca okrem kúpnej ceny určenej podľa znaleckého posudku predloženého žalobcom vo výške 911 000 €, požadoval aj zaplatenie náhrady za užívanie pozemkov spolu s úrokom z omeškania za obdobie od 1.7.2012 do 29.2.2020 vo výške 1 043 918,39 € tak, ako to vyčíslil vo svojom podaní z 29.11.2019, čo bolo pre mesto neprijateľné.

16. Žalobca namieta výrok o náhrade trov konania s tým, že sa súd nezaoberal možnou aplikáciou ustanovenia § 257 CSP. Jednou zo skupín prípadov, v ktorých aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy, sú prípady charakteristické sociálnym aspektom, ktorý vystupuje do popredia vtedy, keď povinná strana sporu nemôže uhradiť náhradu trov konania z dôvodov, ktoré sama nezavinila alebo ich môže uhradiť len s veľkými ťažkosťami. V takýchto prípadoch súd zohľadňuje osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch strán, prihliada na postoj strán v konaní a prípadne iné okolnosti a môže dospieť k záveru o úplnom nepriznaní trov konania úspešnej strane alebo o nepriznaní čiastočnom, a to práve s ohľadom na intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa (II. ÚS 563/2011-14). Žalobca v konaní netvrdil a ani nepreukazoval osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery, ktoré vo svojom súhrne alebo samostatne by mali byť dôvodmi hodnými osobitného zreteľa a sú výnimočné do takej miery, že by pri rozhodovaní o náhrade trov konania odôvodňovali aplikáciu § 257 CSP a zo súdneho spisu takéto dôvody nemožno zistiť. Ak žalobcovi nemožno pričítať nesprávny postup súdu pri určení zákonného sudcu, tak v rovnakej miere toto nemožno pričítať žalovanej strane. Žalobca ako dominus litis mal na súde podať žalobu, ktorá by spĺňala zákonné požiadavky a mal v konaní riadne pokračovať. Už pred podaním žaloby existovali rozhodnutia súdov, ktoré posudzovali náhradu za zákonné vecné bremeno ako náhradu jednorazovú, ktorá podliehala premlčaniu, resp. preklúzii. Majetkové pomery žalobcu neodôvodňujú aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. Žalobca je spoločníkom

viacerých obchodných spoločností, napr. W., s. r. o., ktorá vykazovala podľa stránky finstat za rok 2024 aktíva 293 935 €, spoločnosti I., spol. s r. o., ktorá vykazovala aktíva 252 720 €. X. BENC, s. r. o., je spoločníkom spoločnosti I. F., s.r.o., pričom táto spoločnosť podľa stránky finstat vykazovala za rok 2024 aktíva vo výške 1 135 115 €. Žalobca ako spoločník v uvedených spoločnostiach má nepochybne značný majetkový prospech.

17. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 34 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo podľa zásad vyplývajúcich z § 378, § 379 a § 380 CSP, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario), pričom deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli, a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

18. Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a tento správne právne posúdil. Žalobca si celkom zrejme v predmetnom konaní uplatnil nárok na náhradu za zákonom zriadené vecné bremeno, zaťažujúce nehnuteľnosti v jeho vlastníctve. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie dospel k primárnemu záveru, že nárok žalobcu je premlčaný v rámci všeobecnej trojročnej premlčacej doby a žalobu z tohto dôvodu zamietol.

19. Vychádzajúc z odvolacích námietok žalobcu, pre vecný prieskum napadnutého rozsudku je nevyhnutné ustáliť otázku, či vo veci konal a rozhodoval zákonný sudca, moment uplatnenia práva žalobcu na súde vo vzťahu k plynutiu premlčacej doby a charakter náhrady za zriadenie vecného bremena.

XX. Otázka včasnosti uplatnenia práva na súde tkvie v procesnom postupe žalobcu, ktorý sa žalobou podanou 29.6.2012 domáhal náhrady za vecné bremeno, zriadené podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., viaznuce na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v k. ú. F., zapísaných na LV č. XXXXX, ktorých je vlastníkom. Na niektorých pozemkoch vo vlastníctve žalobcu sa nachádza verejne prístupná vnútrobloková zeleň, spolu vo výmere 7.321 m² (konkrétne na pozemkoch: par. KN C č. XXXX/X, ostatné plochy o výmere 4.377 m²; par. KN C č. XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 1.040 m²; par. KN C č. XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 296 m²; par. KN C č. XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 354 m²; par. KN C č. XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 465 m²; par. KN C č. XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 441 m²; par. KN C č. XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 225 m²; par. KN C č. XXXX/XX, ostatné plochy o výmere 123 m²). Na preukázanie svojich tvrdení predložil výpis z LV č. XXXXX, kópiu z katastrálnej mapy. V kontexte vyššie uvedeného odvolací súd uvádza, že skutkový dej uplatnenej žaloby z 29.6.2012 je zrozumiteľný a určitý, pričom niet akéhokoľvek dôvodu domnievať sa, že žalobca sa domáha náhrady za zriadenie vecné bremeno na nehnuteľnostiach iných, ako zapísaných na predloženom LV č. XXXXX.

21. Po vydaní uznesenia súdu prvej inštancie zo 7.9.2012, ktorým bol žalobca vyzvaný na doplnenie žaloby uvedením určitého, zrozumiteľného a vykonateľného petitu, prichádza návrh žalobcu na prerušenie konania, odôvodnené podaním sťažnosti na Ústavný súd SR. Žalobca predložil súdu kópiu ústavnej sťažnosti, pričom z tohto podania nie je zjavné, že sa žalobca domáhal zmeny žaloby. Prvé podanie, spôsobilé privodiť zmenu žaloby, adresoval žalobca súdu 19.9.2014. Podľa petitu tohto podania mal žalovaný zaplatiť žalobcovi náhradu za vecné bremeno (právo stavby - cesty) na pozemku C-KN č. XXXX/X, zastavaná plocha a nádvorie, o výmere 11.296 m², nachádzajúcom sa v k. ú. A. Q., zapísanom na LV. č. XXXX.

22. Podľa § 140 ods. 2 CSP, zmenou žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe.

23. Odkazujúc na vyššie popísaný procesný postup, podaním z 19.9.2014 žalobca do takej miery modifikoval rozhodujúce skutočnosti, že v podstatnej miere zmenil skutkový dej, od ktorého odvíja žalobou uplatnený nárok. Podľa doplneného petitu sa žalobca síce domáhal totožného právneho nároku ako v žalobe z 29.6.2012, avšak zákonom zriadené vecné bremeno už zaťažovalo úplne iné nehnuteľnosti, ktoré žalovaný užíval úplne iným spôsobom. Podanie z 19.9.2014 preto súd prvej inštancie správne právne kvalifikoval ako zmenu žaloby v súlade s § 140 ods. 2 CSP.

24. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1MObdoV/19/2017: „Porovnajúc znenie skutkového základu, uvedeného v žalobe, došlej súdu 27.12.1999 a skutkového základu uvedeného v podaní žalobcu zo 6.10.2003, jednoznačne možno konštatovať, že ide o úplne rozdielny skutkový dej, z ktorého sa uplatňovaný nárok odvodzuje. Pritom nie je dôležité, že tieto dva rozdielne skutkové základy sú obsiahnuté v jednej zmluve, vrátane jej troch dodatkov. Totiž za zmenu žaloby treba považovať aj procesný úkon, ktorým žalobca, hoci požaduje rovnaké plnenie, tak následne činí na základe iných skutočností než tých, ktoré uviedol v žalobe. Preto bolo povinnosťou súdu sa s touto zmenou žaloby vysporiadať podľa § 95 ods. 2 OSP.“

25. Pri zmene žaloby sa zároveň treba vyrovnávať s plynutím premlčacej doby v súvislostiach zmenených skutkových okolností. Aj v tomto smere odkazuje odvolací súd na rozhodovaciu činnosť iných súdov, konkrétne rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13Cob/147/2014 z 26.11.2014: „Krajský súd uvádza, že od pripustenia zmeny návrhu sa okresný súd zaoberal uplatneným nárokom žalobcu, ktorý síce požadoval rovnaké plnenie, a to peňažné plnenie, avšak na základe iného skutkového stavu, než ho opísal v návrhu, teda požadoval na základe odlišného skutkového stavu rovnaké peňažné plnenie. Žalobca oproti žalobou uplatnenému nároku pristúpil tak k uplatneniu kvalitatívne, skutkovo a právne odlišnému nároku a z tohto dôvodu správne následne bola posudzovaná aj otázka premlčania tohto nároku a zaujaté stanovisko. Tento názor odvolacieho súdu vychádza i zo záverov vyslovených v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2008, sp. zn. 1M Obdo V 19/2007, rozhodnutiach Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23Cdo/480/2008 zo 17. februára 2010, sp. zn. 32Cdo/1868/2009 z 28. apríla 2011, sp. zn. 33Odo/157/2004 z 22. septembra 2005, sp. zn. 33Cdo/2144/2007 z 29. októbra 2009, 21 Cdo/2879/2007 z 9. júla 2008. Vo vzťahu k odvolaciemu dôvodu nesprávneho posúdenia námietky premlčania vznesenej žalovaným odvolací súd uvádza, že návrh na zmenu žaloby je podaním vo veci samej, s ktorým sú preto spojené hmotnoprávne a procesnoprávne účinky. V prípade zmeny nároku nastávajú hmotnoprávne účinky dňom, kedy súdu došla zmena žaloby alebo dňom, kedy bol tento úkon uskutočnený do zápisnice. S týmto okamihom je potom spojený dôsledok na spočívanie premlčania, a to, že sa týmto dňom beh premlčacej doby zastavuje a tento okamih je tiež rozhodný pre posúdenie, či premlčacia doba márne uplynula.“

26. Zhrnúc doposiaľ uvedené vo vzťahu k momentu uplatnenia práva na súde, žalobca v preskúmanom prípade trvá na zaplatení náhrady za vecné bremeno, zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. na nehnuteľnostiach v jeho vlastníctve, a to konkrétne na pozemku C-KN č. XXXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 11.296 m², nachádzajúcom sa v k. ú. A. Q., zapísaný na LV XXXX. Žalobca si v tomto znení uplatnil nárok na súde najskôr podaním z 19.9.2014, až tohto dňa nastali hmotnoprávne účinky uplatnenia nároku, zároveň sa začalo spočívanie premlčacej doby podľa § 112 Občianskeho zákonníka. Keďže do 19.9.2014 žalobca neadresoval súdu podanie, spôsobilé privodiť zmenu žaloby, § 112 Občianskeho zákonníka možno aplikovať len vo vzťahu k skutkovému dej, ako bol opísaný v podaní z 19.9.2014. Námietka žalobcu, že konal v presvedčení, že v konaní sp. zn. 11C/133/2012 (teraz 16C/52/2023) ide o nehnuteľnosť v k. ú. A. Q. a nie v k. ú. F., je nedôvodná, pretože ak aj z potvrdení o prijatí podaní nebolo zrejmé, v ktorom konaní ide o ktorú nehnuteľnosť, čo je podstata žalobcovej odvolacej argumentácie, táto skutočnosť bola vždy zrejmá z obsahu spisu, do ktorého žalobca viackrát nahliadol ešte pred podaním návrhu na zmenu žaloby. Okresný súd Prešov prijal 29.6.2012 dve podania týkajúce sa rôznych nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu a pridelil im dve rôzne spisové značky, pod ktorými ich ďalej evidoval, pričom nijako nemohol ovplyvniť ako tieto podania eviduje žalobca. Odvolacia argumentácia žalobcu spočíva v podstate v tom, že ho súd uviedol do omylu, čo však nijako nemožno vyvodiť zo spisovej dokumentácie, pretože ak si žalobca pri nahliadnutí do spisu „nevšimol“ o ktorú nehnuteľnosť v danej veci ide, nemožno to pričítať konajúcemu súdu.

27. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

28. Podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

29. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

30. Na zamietnutie žaloby z dôvodu premlčania uplatneného nároku v preskúmvanej veci treba ustáliť aj charakter náhrady za vecné bremeno, zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z., v tomto kontexte sú z vyjadrení sporových strán zrejmé rozpory, pričom jednotná nebola vždy ani rozhodovacia prax súdov. Podstata problému spočíva vo vyslovení, či náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva má charakter jednorazovej alebo opakovanej náhrady.

31. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníčkovi stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

32. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania úprav v príslušnom katastrálnom území.

33. Právna úprava v zákone č. 66/2009 Z. z. predstavuje verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu (obci alebo vyššiemu územnému celku) a obmedzenie vlastníckeho práva je zákonodarcom odôvodnené verejným záujmom. Zriadenie vecného bremena bolo spôsobom ako vyriešiť dlhodobu neusporiadanú vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky. Predmetný právny predpis neobsahuje úpravu týkajúcu sa priznania náhrady za zriadenie vecného bremena a teda za obmedzenie vlastníckeho práva. Všeobecne však možno konštatovať, že pri riešení otázky náhrady za zákonom zriaďované vecné bremeno treba vychádzať z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, ako aj z čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Vlastníkom nehnuteľností zaťažených vecným bremenom prislúcha nárok na priznanie náhrady za zriadenie vecného bremena na ich pozemkoch, pričom zákon č. 66/2009 Z. z. expressis verbis neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. Najvyšší súd už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/89/2008).

34. I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pozemkov pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporčnosťou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu. Pri riešení charakteru náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva v obdobnej situácii, a síce zákonom č. 182/1993 Z. z. Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 3Cdo/49/2014 konštatoval, že „finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno“. Predmetný právny názor považoval za ústavne udržateľný aj Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili. Ani nález ústavného súdu, sp. zn. PL. ÚS 42/2015 neovplyvnil vyššie ustálený právny názor. Ako vyplýva z uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 323/2017 „nemožno stotožňovať právnu úpravu zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov, ktorý upravoval

primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, keďže upravujú rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľností. Kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej je vlastník obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t. j. od účinnosti zákona 1. septembra 1993.“ Odvolací súd dodáva, že je to tak aj pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., ktorého rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku.

35. Záver o jednorazovom charaktere finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva obsahujú aj rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2018 z 26.8.2019 a sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30.11.2020, podľa ktorých náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. je jednorazová a vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, t. j. k 1. júlu 2009, pričom sa premičuje vo všeobecnej premičacej dobe 3 rokov. V označených rozhodnutiach najvyšší súd vychádzajúc z rozhodnutí NS SR sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo 14.4.2016 (R 73/2016) a sp. zn. 7Cdo/26/2014 z 24.3.2016, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, dospel k záveru, že v nich vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zák. č. 66/2009 Z. z., Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/17/2019 sa odvoláva na akceptovanie vyššie uvedenej judikatúry ústavným súdom, napr. v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012 a v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 539/2020 z 28.10.2020, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2018, keď jeho závery nepovažoval za arbitrárne. Ohľadne otázky priznávania náhrady za vecné bremeno zriadené zák. č. 66/2009 Z. z. rozhodovacia prax dovolacieho súdu bola obohatená o ďalšie rozhodnutia, v ktorých sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady; ide o rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/171/2021 z 27.10.2021; sp. zn. 1Cdo/99/2019 z 26.1.2022; sp. zn. 9Cdo/47/2024 z 28.5.2025, ktoré odkazujú v tejto otázke na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019, teda vychádzajú z priznania jednorazovej náhrady. Aplikujúc právne závery vyplývajúce z uvedených rozhodnutí (2Cdo/194/2018, 8Cdo/17/2019) je možné dospieť len k záveru o nemožnosti priznania náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. opakovane až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom upraveným v zák. č. 66/2009 Z. z., vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno, má nárok na jednorazovú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré podlieha premičaniu.

36. Vyššie citované právne závery použil žalovaný v rámci svojej procesnej obrany (argumentujúc, že k predmetným pozemkom žalobcu vzniklo zo zákona č. 66/2009 Z. z. zákonné vecné bremeno, v dôsledku ktorého patrí žalobcovi ako vlastníkovi pozemkov jednorazová náhrada, ktorá podlieha premičaniu) už v konaní pred súdom prvej inštancie a vzniesol proti uplatnenému nároku námietku premičania. Dôvodil, že všeobecná trojročná premičacia doba začala plynúť dňom účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. 1. júlom 2009, a teda uplynula 30. júnom 2012, pričom žalobcov nárok bol podaný po jej uplynutí. Zákon pre náhradu za vecné bremeno neupravuje premičáciu dobu samostatne, preto sa v preskúmvanej veci uplatní všeobecná premičacia doba. Pre určenie jej začiatku je rozhodné, kedy bolo možné právo uplatniť prvý raz, teda akonáhle je možné podať voči žalovanému žalobu. V danej veci premičacia doba nesporne začala plynúť 1.7.2009, t. j. odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., pričom tento okamih je daný objektívne a nezávisle na subjektívnej okolnosti, teda či oprávnený (žalobca) vedel alebo nevedel o svojom práve (porovnaj R 1/1998). V kontexte uvedeného sa právo žalobcu na zaplatenie náhrady za vecné bremeno premičalo najneskôr 1.7.2012. Ako však už odvolací súd konštatoval vyššie, žalobca si svoj nárok uplatnil až 19.9.2014, teda po márnom uplynutí premičacej doby. V takomto prípade bolo nevyhnutné žalovaným vznesenú námietku premičania posúdiť ako dôvodnú. Vo svojej podstate oslabil nárok žalobcu do tej miery, že v súdnom konaní mu nie je možné ho priznať. Žaloba nie je z tohto ohľadu dôvodná, čo znamená, že súd prvej inštancie správne postupoval, keď ju zamietol.

37. V tejto súvislosti nemožno opomenúť novší nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 12/2025-16 z 28. mája 2025, v ktorom uviedol: „(23.) Pokiaľ ide o skutkový kontext prejednávanej veci, ústavný súd už v skorších rozhodnutiach týkajúcich sa návrhov všeobecných súdov na posúdenie súladu zákonných

vecných bremien s ústavou vyjadril názor, že hoci výška náhrady za vecné bremeno a jej povaha nie sú predmetom úpravy napadnutého ustanovenia, je povinnosťou všeobecného súdu zvážiť a posúdiť, či pochybnosti o ústavnej súladnosti zákonného textu (v dôsledku jeho neúplnosti, pozn.) môže vyriešiť sám s použitím ústavne konformného výkladu napadnutého ustanovenia. Pritom požiadavka na ústavne konformný výklad právnych noriem všeobecnými súdmi v širšom rozsahu zahŕňa aj povinnosť dotvoriť zákonný text v prípade absencie výslovnej úpravy (PL. ÚS 16/2021, body 35.2 a 35.3). Ústavnému súdu je navyše z jeho vlastnej rozhodovacej činnosti známe, že v konaniach o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy opakovane posudzoval rozhodnutia všeobecných súdov o peňažnej náhrade za zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorú sudy posudzovali podľa všeobecných predpisov súkromného práva, so záverom o ich ústavnej súladnosti (z nedávnych rozhodnutí napr. I. ÚS 514/2023, II. ÚS 427/2024, III. ÚS 621/2023, IV. ÚS 84/2024). (24.) Navrhovateľ vyslovil názor, že považuje za nespravodlivé, ak by žalobcovi nebola priznaná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva len z dôvodu, že by pri zákonom vecnom bremene bola náhrada jednorazovej povahy. Podľa ústavného súdu nemôže byť dôvodom na podanie návrhu na nesúlad právnych predpisov nesúhlas navrhovateľa (v pozícii konajúceho súdu) so spôsobom interpretácie dotknutých právnych noriem inými súdmi, hoci aj v rozhodnutiach s precedentným dopadom na posudzovaný spor (čl. 2 ods. 2 základných princípov CSP). Ani ustálená súdna prax nie je nemenná a odklon od nej je možný (s povinnosťou dôkladného a presvedčivého odôvodnenia, § 220 ods. 3 CSP). Evolutívny vývoj judikatúry nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti (podobne Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku Veľkej komory z 20. októbra 2011, Nejdet Sahin a Perihan Sahin v. Turecko, č. 13279/05, ods. 58) a môže byť odôvodnený aj zmenou sociálnych alebo ekonomických pomerov alebo inými okolnosťami, ktoré môžu ospravedlniť rozdielny prístup k spôsobu vyvažovania dotknutých práv účastníkov právneho vzťahu. V spore, z ktorého vyšiel prejednáváný návrh, môže byť okolnosťou odôvodňujúcou prekonanie skoršej judikatúry najvyšších súdnych autorít fakt, že ani po takmer 16 rokoch od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. nebol dosiahnutý jeho účel. Tým bolo prioritne definitívne usporiadanie vlastníckych vzťahov medzi vlastníkom pozemku a obcou, resp. vyšším územným celkom, ako vlastníkom delimitovanej stavby, a to zákonom predpokladanými nástrojmi (§ 2 ods. 1 a 2 zákona), a nie ďalšie fakticky časovo neurčité (do vykonania pozemkových úprav) zakonzervovanie stavu núteného obmedzenia vlastníckeho práva vlastníka pozemku bez náležitej kompenzácie. (25.) Navrhovateľ napokon zastáva názor, že derogáciou napadnutých ustanovení by zákonné vecné bremeno „nevzniklo“, pričom opomína, že hmotnoprávne nároky uplatňované žalobou vychádzajú z už uzavretých skutkových dejov, čo otvára otázku účinkov derogačného nálezu ústavného súdu v súkromnoprávných vzťahoch, ku ktorej ústavný súd už opakovane zaujal právny názor (PL. ÚS 1/2018, PL. ÚS 24/2020, PL. ÚS 6/2021, PL. ÚS 16/2021) so záverom, že ani prípadná derogácia napadnutého ustanovenia by neovplyvnila povinnosť konajúceho súdu posúdiť právny vzťah medzi sporovými stranami podľa právnej normy účinnej v čase jeho vzniku.“ Ústavný súd týmto nálezom ponechal otázku charakteru primeranej náhrady za vecné bremeno vzniknuté „ex lege“ na úvahu všeobecných súdov, pričom do budúca nevylúčil možnosť prekonania aktuálnej rozhodovacej praxe, ktorú však na druhej strane nepovažuje za ústavne neudržateľnú. Tým zároveň dal odpoveď na odvolaciu námietku o nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie. Keďže premlčanie uplatneného nároku žalobcu je samostatným dôvodom na zamietnutie žaloby, odvolací súd nepovažoval za dôvodné vecne sa zaoberať otázkou možného rozporu uplatneného nároku žalobcu s dobrými mravmi.

38. Vo vzťahu k námietke žalobcu o nezákonom sudcovi, JUDr. M. T., F., poukazuje odvolací súd na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/102/2022 z 31.5.2023, ktorým zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/7/2020 z 30.9.2021, ako aj rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 11C/133/2012-900 z 10.6.2020 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že ako dôvodnú vyhodnotil námietku žalobcu o porušení práva na zákonného sudcu v prvoinštančnom konaní z dôvodu, že sudca nebol vybraný náhodným výberom prostredníctvom generátora podateľne súdu. Týmto postupom, teda náhodným výberom prostredníctvom generátora podateľne súdu, bola vec pridelená do senátu JUDr. M. T., PhD., dňa 6.7.2023, až následne bola vec opatrením predsedu súdu č. 1SprP/1576/2023 z 18.12.2023 pridelená inej sudkyňi JUDr. B. D., ktorá však nebola zákonnou sudkyňou. Po zrušení veci odvolacím súdom, bola vec náhodným výberom prostredníctvom generátora podateľne súdu pridelená sudkyňi U.. P. X., ktorá však upozornila, že rovnakým spôsobom už bola vec pridelená U.. M. T., F., ktorý sa tak stal zákonným sudcom na prejednanie a rozhodnutie veci samej. Opatrením predsedu Okresného súdu Prešov č. XSprO/XXX/XXXX z 19.3.2025 bola vec odňatá sudkyňi U.. P. X. a pridelená pôvodnému zákonnému sudcovi U.. M. T., F., tu sa žiada podotknúť, že keď v roku 2023 bola vec odňatá JUDr. M. T., F. a pridelená U.. E. D., žalobca nesúhlasil s týmto postupom a za

zákonného sudcu považoval práve U. M. T., F., teraz však, keď vec bola vrátená JUDr. M. T., PhD., žalobca zmenil svoj názor a za zákonnú sudkyňu považuje JUDr. M. X.. Súd prvej inštancie konal v intenciách uznesenia najvyššieho súdu i uznesenia odvolacieho súdu a vec prideliť sudcovi, ktorému vec pôvodne napadla náhodným výberom prostredníctvom generátora podateľne súdu v roku 2023, z tohto dôvodu považuje odvolací súd námietku žalobcu, že vo veci konal nezákonný sudca za nedôvodnú.

39. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny spolu so súvisiacim výrokom o trovách konania, keďže nevzhladol dôvod na aplikáciu § 257 CSP.

40. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Odvolanie žalobcu nebolo dôvodné, v dôsledku čoho nárok na náhradu trov odvolacieho konania patrí úspešnému žalovanému.

41. Čo sa týka aplikácie § 257 CSP, ktorú navrhoval žalobca, odvolací súd nevzhladol ako dôvod hodný osobitného zreteľa úspešné (z pohľadu žalobcu) dovolacie konanie, ktoré sa netýkalo merita veci, ale konštatovalo pochybenie súdu prvej inštancie pri pridelení veci nezákonnému sudcovi, čo však nemožno pričítať na ťarchu žalovaného, teda nemožno ani konštatovať, že žalovaný bol v dovolacom konaní neúspešný. Iné dôvody hodné osobitného zreteľa, spočívajúce napr. v jeho sociálnom postavení, žalobca nepreukázal, preto odvolací súd nevzhladol dôvod na aplikáciu § 257 CSP.

42. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

43. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Podľa § 376 ods. 1 CMP v spojení s § 370 ods. 1 CMP ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, ktorým bola upravená vyživovacia povinnosť, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).